

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU9

Fastighetsrätt

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som behandlas i betänkandet, främst med hänvisning till tidigare ställningstaganden och pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om arrende, tomträtt, ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen, översyn av lagen om förvaltning av samfälligheter, expropriationsersättning, tillgång till geodata och översyn av Lantmäteriet.

I betänkandet finns två reservationer (SD, C, KD) och ett särskilt yttrande (M, SD, C, V, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen	6
Översyn av lagen om förvaltning av samfälligheter	8
Översyn av lagen om rätten till vissa vatten i övre delen av Västerbottens län	10
Tillgång till geodata	12
Årlig avgift enligt fastighetsmäklarlagen	23
Motioner som bereds förenklat	25
Reservationer	26
1. Ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen, punkt 1 (C, KD)	26
2. Tillgång till geodata, punkt 4 (SD, C, KD)	27
Särskilt yttrande	28
Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (M, SD, C, V, KD, L)	28
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	29
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	29
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	38

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3056 av Kjell Jansson (M) och

2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 36.

Reservation 1 (C, KD)

2. Översyn av lagen om förvaltning av samfälligheter

Riksdagen avslår motion

2021/22:1192 av Peter Helander (C).

3. Översyn av lagen om rätten till vissa vatten i övre delen av Västerbottens län

Riksdagen avslår motion

2021/22:1756 av Isak From (S).

4. Tillgång till geodata

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2536 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 13 och 15,

2021/22:3997 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 41 och

2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 38 och 39.

Reservation 2 (SD, C, KD)

5. Årlig avgift enligt fastighetsmäklarlagen

Riksdagen avslår motion

2021/22:2409 av Lars Hjalmered m.fl. (M).

6. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 17 februari 2022

På civilutskottets vägnar

Emma Hult

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Hult (MP), Larry Söder (KD), Viktor Wärnick (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Mikael Eskilandersson (SD), Leif Nysmed (S), Ola Johansson (C), Momodou Malcolm Jallow (V), Lars Püss (M), Roger Hedlund (SD), Sanne Lennström (S), Joakim Järrebring (S), Angelica Lundberg (SD), David Josefsson (M), Ola Möller (S), Jakob Olofsgård (L) och Elin Gustafsson (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22 i olika fastighetsrättsliga frågor. Motionsyrkandena handlar bl.a. om arrende, tomträtt, ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen, översyn av lagen om förvaltning av samfälligheter, expropriationsersättning, tillgång till geodata och översyn av Lantmäteriet. Av dessa behandlas 68 motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att ändra ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 1 (C, KD).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:4222 yrkande 36 föreslår Larry Söder m.fl. (KD) ett tillkännagivande om att reformera ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen (1973:1149). Motionärerna anför bl.a. att det när nybildade fastigheter ansluts till befintliga vägsamfälligheter är vanligt att berörda fastighetsägare är överens om att ingen ersättning ska utgå för inträdet i samfälligheten. Nuvarande regler innebär att lantmäterimyndigheten måste utreda och besluta om anläggningens värde trots att det inte efterfrågas av parterna. Motionärerna anser att ersättningsreglerna bör göras dispositiva.

Även Kjell Jansson (M) föreslår i motion 2021/22:3056 ett tillkännagivande om att se över ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen.

Gällande rätt

I 37–39 §§ anläggningslagen finns regler om att ersättning mellan fastighetsägare under vissa förutsättningar ska utgå med anledning av ändrade förhållanden.

Om en fastighet inträder i en bestående samfällighet ska ägaren enligt 37 § första stycket anläggningslagen förpliktas att utge ersättning till övriga delägare för den andel i det överskott som tillförs honom eller henne genom anslutningen. Enligt 38 § första stycket ska ägaren till fastigheter som utträder ur en samfällighet tillerkännas ersättning för den andel i det överskott som han eller hon förlorar genom utträdet. Om det finns ett underskott ska ägaren utge ersättning för sin andel i underskottet. Motsvarande ska gälla när andelstalet höjs respektive sänks för en fastighet som ingår i samfälligheten (37 § andra stycket och 38 § andra stycket).

Vid tillämpningen av 37 och 38 §§ beräknas enligt 39 § första stycket det överskott eller underskott i fråga om en samfällighet förvaltat av en samfällighetsförening som skillnaden mellan värdet av anläggningen och föreningens övriga tillgångar å ena sidan samt föreningens förbindelser å andra sidan. I fråga om annan samfällighet ska anläggningens värde anses som

överskott. Vid beräkningen uppskattas anläggningens värde efter vad som är skäligt med hänsyn främst till kostnaderna för dess utförande samt till anläggningens ålder och fortsatta användbarhet. Enligt motiven utgår man då från återanskaffningsvärdet med avdrag för förslitning och minskad användbarhet. Det framhålls dock att det snarare är fråga om skälighetsbedömningar än om exakta värderingar (prop. 1973:160 s. 175–177 och 259 f.).

Riksförbundet Enskilda Vägars skrivelse till regeringen

Riksförbundet Enskilda Vägar (REV) har i en skrivelse till regeringen föreslagit att ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen görs dispositiva. I de fall där sakägare inte kan enas bör, enligt REV, dessutom ett ytterligare skälighetsrekvisit införas vid tillämpningen.

REV anför att den föreslagna ändringen bör leda till en enklare hantering vid en omprövningsförrättning enligt 35 § anläggningslagen och anslutning av ny fastighet enligt 42 a § anläggningslagen samt till en betydligt smidigare handläggning vid överenskommelser enligt 43 § samma lag. Detta skulle leda till en snabbare handläggning och lägre förrättningskostnader.

Frågesvar

Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson besvarade den 27 oktober 2021 en skriftlig fråga (fr. 2021/22:176) om ändringar av ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen.

Som svar på frågan anförde ministern följande:

[...] har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att eliminera de problem som uppstår genom tillämpningen av aktuell lagstiftning.

Frågan tar sikte på de regler om ersättning i anläggningslagen (1973:1149) som gäller när en fastighet inträder i eller utträder ur en samfällighet som förvaltar en gemensamhetsanläggning och vid ändring av andelstal i en sådan anläggning.

[...] pekar på att anläggningslagens regler om ersättning tillämpas vid beslut enligt 43 § men inte vid beslut enligt 24 a §. Det finns emellertid avgörande skillnader mellan bestämmelserna. Enligt 24 a § kan styrelsen i en samfällighetsförening i vissa fall besluta om ändring av andelstal på ett sätt som lantmäterimyndigheten i förväg bestämt när vissa av myndigheten angivna förhållanden har inträtt. Det är fråga om ett enklare förfarande där styrelsen i princip endast konstaterar att de ändrade förhållandena har inträtt. Det är inte möjligt att ansluta nya fastigheter till anläggningen med stöd av 24 a §. Bestämmelsen i 43 § har ett bredare tillämpningsområde och kan användas för såväl anslutning av nya fastigheter som utträde av fastigheter.

Det förslag från Riksförbundet Enskilda Vägar som [...] nämner bereds för närvarande inom Justitiedepartementet. Förslaget innebär bl.a. att reglerna om ersättning i anläggningslagen ska göras dispositiva. Det är ännu för tidigt att säga något om vad beredningen av förslaget kommer att resultera i.

Justitiedepartementet arbetar för närvarande med ett annat förslag om förenklade regler för ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar. Förslagen syftar till att göra det flexibla, enklare och billigare för en samfällighetsförening att ändra delägarnas andelstal. En proposition är planerad till i början av nästa år.

Aviserad proposition om ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar

Regeringen har i propositionsförteckningen från januari 2022 aviserat en proposition om ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar till senast den 22 februari 2022.

I ärendet föreslår regeringen att en samfällighetsförening som förvaltar en gemensamhetsanläggning själv ska få besluta om ändring av andelstalen. Det ska ske genom ett beslut på en föreningsstämma som fattas med två tredjedelars majoritet av rösterna. Ett sådant beslut ska gälla som ett beslut vid förrättning om det godkänns av lantmäterimyndigheten. Beslutet ska godkännas av lantmäterimyndigheten om det inte strider mot anläggningslagen. Det innebär bl.a. att reglerna om ersättning i 37–39 §§ anläggningslagen ska ha följts. Det föreslås inte några ändringar av ersättningsbestämmelserna.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har REV i en skrivelse till regeringen föreslagit att ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen ska ändras. Bland annat föreslås att ersättningsreglerna ska göras dispositiva. REV:s förslag överensstämmer väl med önskemålen i motionerna. REV:s skrivelse bereds för närvarande inom Justitiedepartementet. Enligt utskottet bör resultatet av detta arbete avvaktas. Utskottet är därför inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionsyrkandena. Motionsyrkandena bör avslås.

Översyn av lagen om förvaltning av samfälligheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en översyn av lagen om förvaltning av samfälligheter.

Motionen

I motion 2021/22:1192 föreslår Peter Helander (C) ett tillkännagivande om att se över lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter. Motionären menar att ett domstolsavgörande visar att lagen kan påverka förvaltningen av skogssamfälligheter negativt och hindra sockensamfälligheter från att bidra med medel för vägar, broar och andra gemensamma angelägenheter i socknarna.

Lagen om förvaltning av samfälligheter

I 18 § lagen om förvaltning av samfälligheter anges att en samfällighetsförenings ändamål är att förvalta den samfällighet för vilken den bildats. En samfällighetsförening får inte driva verksamhet som är främmande för det ändamål som samfälligheten ska tillgodose.

Enligt 19 § första stycket samma lag ska föreningen vid förvaltningen tillgodose medlemmarnas gemensamma bästa. Varje medlems enskilda intressen ska även beaktas i skäligen omfattning.

Förbudet mot verksamhet som är främmande för samfällighetens ändamål syftar till att skydda enskilda medlemmar från att tvingas ta del i verksamhet som inte ingår som ett naturligt led i förvaltningen av samfälligheten. Avgörande för bedömningen av om en åtgärd ska anses falla inom en samfällighetsförenings befogenhet är om åtgärden i det särskilda fallet är förenlig med det ändamål som samfälligheten ska tillgodose. Lagreglerna uttrycker att det ska finnas en direkt koppling mellan samfällighetsföreningens verksamhet och det ändamål som utgör syftet med samfälligheten. Också lagmotiven uttrycker en restriktiv syn på en verksamhet som går utöver ändamålet. Det har ansetts betydelsefullt att föreningens verksamhet inte får en större omfattning än vad som var avsikten när den bildades. Reglerna i 18 § är tänkta som ett skydd för en minoritet av medlemmarna, och det ska vara möjligt för föreningens ledning och för medlemmarna att med rimlig grad av säkerhet kunna bedöma och förutse vilka förvaltningsåtgärder som föreningen kan vidta med bindande verkningar (se prop. 1973:160 s. 347 f., 374 f., 385 f. och 416 samt rättsfallet NJA 2015 s. 939).

Utskottets ställningstagande

I lagen om förvaltning av samfälligheter finns bestämmelser om en samfällighetsförenings ändamål och förvaltning. Enligt 18 § och 19 § första stycket är en samfällighetsförenings ändamål att förvalta den samfällighet för vilken den har bildats. Föreningen får inte driva verksamhet som är främmande för det ändamål som samfälligheten ska tillgodose, och föreningen ska vid förvaltningen tillgodose medlemmarnas gemensamma bästa. Varje medlems enskilda intressen ska även beaktas i skäligen omfattning.

Enligt utskottets mening finns inte skäl att föreslå något initiativ från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandet. Motionsyrkandet bör avslås.

Översyn av lagen om rätten till vissa vatten i övre delen av Västerbottens län

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en översyn av lagen om rätten till vissa vatten i övre delen av Västerbottens län.

Motionen

I motion 2021/22:1756 anser Isak From (S) att regeringen bör överväga att göra en översyn av lagen (1926:322) om rätten till vissa vatten i övre delen av Västerbottens län. Enligt motionären finns tveksamheter i fråga om tillämpningen av lagen.

Lagen om rätten till vissa vatten i övre delen av Västerbottens län

Lagen har följande lydelse:

I avseende å de områden av Västerbottens läns lappmark, beträffande vilka Konungens befallningshavande meddelat avvitringsutslag efter utgången av år 1915, skall, utan hinder av vad avvitringsutslagen och avvitringsakterna innehålla häremot stridande, till varje vid avvitrningen särskilt utbrutet område, som ligger vid vatten, höra den del av vattenområdet jämte däri befintliga holmar, som är närmast det utbrutna områdets strand. Där vid avvitrningen byalag, enstaka hemman eller nybygge uppdelats i två eller flera ägolotter, skall iakttagas, att byalaget, hemmanet eller nybygget tillkommande vattenområde skall anses såsom samfällighet för samtliga ägolotter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1927.

Samma dag upphör att gälla det i avvitringsutslagen givna medgivandet, att hemmansägare eller åbo, som på grund därav, att vid avvitrningen vattendrag undantagits för kronans räkning, skulle miste den fiskerätt, honom eljest tillkommit, skulle äga att utan avgift tills vidare begagna sig av den fiskerätt i samma vattendrag, vilken före avvitrningen tillkommit innehavaren av den av honom brukade fastigheten.

Bakgrund till lagen

När det gäller bakgrunden till lagen fanns en bestämmelse om förbehåll för kronan vid avvitrning i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker i 7 § 1873 års avvitringsstadga. Enligt bestämmelsen förbehölls kronan bl.a. rätt till ”de på kronomarker och inom kronohemman och boställens områden befintliga större strömfall, som till farleders öppnande, sjöars uttappning, ovanför belägna ägors befrielse från översvämningar med mera dylikt kunna användas, och bör av kringliggande mark nödigt utmål därtill avsättas”.

Under återopande av bestämmelsen undantogs i fastställda avvitringsförslag för kronans räkning ett antal strömfall jämte utmål för strömfall och dammfästen. Dessutom undantogs för kronans räkning samtliga inom avvitringslagen belägna större vattendrag. Inom Dorotea avvitringslag

gjordes vissa ytterligare undantag för kronans räkning i det inom avvitringslaget fallande del av Saxälven, innefattande jämväl vattenområden vid enskilda hemmans stränder. 1926 års lagstiftningsärende gällde dessa undantag för kronans räkning av fallande större vattendrag inom Vilhelmina, Stensele-Tärna, Sorsele och Dorotea avvitringslag (se utl. 1926:Ju53 och rskr. 1926:257).

De ifrågavarande avvitringarna var vidare aktuella i en proposition till 1916 års riksdag. I propositionen föreslogs att befolkningen tills vidare skulle få behålla sin dittillsvarande fiskerätt, vilket bifölls av riksdagen.

Sedan avvitringarna faststälts anförde enskilda sakägare besvär över avvitringsutslagen när det gällde vattenundantagen för kronans räkning. Vissa klagande begränsade dock sin talan till fiskerätten. Regeringsrätten biföll besvären i ett första utslag i sådana mål 1919, och även senare utslag gick i samma riktning. Vissa sakägare underlät emellertid att klaga och andras talan avvisades av formella skäl. Därigenom uppstod tre grupper bland sakägarna: en grupp som återvunnit full vattenrätt, en andra grupp som återvunnit fiskerätt och en tredje grupp som inte klagat men som genom riksdagens beslut 1916 ägde viss fiskerätt.

Eftersom sakernas tillstånd ansågs otillfredsställande lämnades i proposition 1926:69 förslag angående fiskerätt m.m. i vissa kronan förbehållna ovan odlingsgränsen belägna vattenområden i Västerbottens län. Även två motioner väcktes i ärendet. Frågan i ärendet gällde efterskänkande av kronans rätt till vissa vattenområden i Västerbottens län ovan odlingsgränsen som vid verkställd avvitrning undantagits för kronans räkning. Området ovan odlingsgränsen i länet omfattade hela Tärna socken samt delar av Sorsele, Stensele, Vilhelmina och Dorotea socknar. Riksdagen, som ansåg att de skäl som talade för att helt efterskänka kronans ifrågavarande rätt vägde tyngst, beslutade att bifalla motionärernas förslag till lag om rätten till vissa vatten i övre delen av Västerbottens län (utl. 1926:Ju53, rskr. 1926:257).

Lagen om rätten till vissa vatten i övre delen av Västerbottens län utfärdades 1926 och några ändringar i lagen har inte gjorts sedan dess.

Utskottets ställningstagande

Lagen om rätten till vissa vatten i övre delen av Västerbottens län trädde i kraft den 1 januari 1927. Som framgår ovan var bakgrunden till lagen att man ville komma tillrätta med de förhållanden som uppkommit efter att vissa avvitringsutslag ändrats. Lagen har inte upphävts.

Utskottet är inte berett att föreslå något initiativ från riksdagen med anledning av motionsyrkandet. Motionsyrkandet bör avslås.

Tillgång till geodata

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillgång till geodata. Utskottet hänvisar till riksdagens tillkännagivande i frågan och pågående arbete.

Jämför reservation 2 (SD, C, KD).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:2536 yrkande 1 föreslår Roger Hedlund m.fl. (SD) ett tillkännagivande om att regeringen ska prioritera att geodata blir tillgängliga i så stor utsträckning som möjligt och återkomma med förslag på hur detta ska finansieras samt skynda på standardiseringen av geodata. Motionärerna hänvisar till riksdagens tillkännagivande från våren 2021 (se nedan).

I kommittémotion 2021/22:3225 anser Ola Johansson m.fl. (C) att byggprocesserna behöver effektiviseras genom att tillgängliggöra öppna och avgiftsfria geodata åt bygg- och fastighetsföretag. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet med detta (yrkande 13). Motionärerna föreslår vidare ett tillkännagivande om att se över möjligheten att nå målsättningen att tillgängliggöra öppna nationella geodata (yrkande 15).

I kommittémotion 2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 38 föreslås ett tillkännagivande om behovet av att effektivisera plan- och byggprocessen genom en digital planprocess och att i ett första steg införa öppna geodata för den offentliga sektorn i Sverige. Motionärerna framhåller att Statskontorets förslag om en nationell e-strategi för en digital planprocess, en nationell databas för detaljplanebestämmelser och fri tillgång till geodata är mycket viktiga delar i digitaliseringen och effektiviseringen av samhällsbyggandet. Motionärerna föreslår vidare ett tillkännagivande om att se över finansieringsmodellen för geodata för att effektivisera geodataverksamheten och förbereda ett framtida införande av öppna och avgiftsfria geodata (yrkande 39).

I kommittémotion 2021/22:3997 anser Jakob Olofsgård m.fl. (L) att finansieringsmodellen för geodata bör ses över för att underlätta allmänhetens och företagets tillgång till öppna geodata. I avvaktan på en sådan översyn bör Lantmäteriet så långt som möjligt fortsätta att göra öppna geodata tillgängliga. Vidare bör det arbete som pågår med standardisering av geodata intensifieras. För att uppnå bästa tillgängliga geografiska data är det också nödvändigt att harmonisera den offentliga sektorns geografiska data internationellt. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet med detta (yrkande 41).

Bakgrund

Geodata är information som har en geografisk anknytning. Geodata innefattar exempelvis kartor och kartdata samt registerinformation om byggnader, sjöar, vägar, vegetation och befolkning. Geodata har stor betydelse för många samhällsfunktioner, t.ex. inom samhällsplanering, miljöanalyser samt navigering och positionering.

Lantmäteriet har ett samordningsansvar inom geodataområdet. Lantmäteriet ansvarar för att samordna det nationella genomförandet av det s.k. Inspiredirektivet om upprättande av en infrastruktur för geodata inom EU. Syftet med direktivet är att utbytet av information mellan myndigheter ska bli effektivare. Det ska också vara möjligt att sömlöst, dvs. utan märkbara skarvar, kombinera information från olika medlemsländer inom EU. Lagen (2010:1767) om geografisk miljöinformation och förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation reglerar det svenska genomförandet av direktivet. Lagen och förordningen innehåller bestämmelser om vilka myndigheter som har ansvar för att göra sin information tillgänglig enligt standarder kopplade till direktivet.

Geodataportalen är en gemensam ingång till information och tjänster som ska vara tillgängliga inom geodataområdet. Geodataportalen är även tillgänglig för allmänheten. Sveriges geodata och tjänster i den europeiska geodataportalen, Inspire Geoportal, hämtas från Geodataportalen. I Inspire Geoportal går det att söka efter geodata och tjänster från EU:s medlemsländer.

Alla myndigheter, regioner, kommuner och andra organisationer med myndighetsuppgifter kan teckna användaravtal om geodatasamverkan och mot en årlig avgift få tillgång till ett samlat utbud av geodata. Vissa myndigheter och organisationer är dessutom skyldiga att göra sina geodata tillgängliga enligt lagen och förordningen om geografisk miljöinformation.

Geodatarådet är tillsatt av regeringen och består av ett antal myndigheter och organisationer som ger råd i frågor som rör Lantmäteriets samordningsroll för geodataområdet.

Lantmäteriet och Geodatarådet har tagit fram en ny geodatastrategi för perioden 2021–2025. De fyra övergripande målen för perioden är att:

1. Geodata är öppna.
2. Geodata är användbara.
3. Geodata är tillgängliga.
4. Samverkan är välutvecklad.

Som ett led i Lantmäteriets uppdrag att verka för en smartare samhällsbyggnadsprocessen startade i januari 2021 Nationella geodataplattformen. Det är en tjänst där konsumenterna av geodata avgiftsfritt ska ges tillgång till datamängder från olika producenter av geodata. Lantmäteriet är samordnare och har även funktionen som datavärd. Med datavärd menas att Lantmäteriet lagrar och tillgängliggör geodata för de producenter som väljer denna lösning. Producenten kan också välja att lagra geodata på annat sätt men samtidigt tillgängliggöra dem via den nationella geodataplattformen. Informationen från

tjänsten är tillgänglig för såväl privatpersoner som intressenter inom samhällsbyggnadsprocessen. Producenter för datamängderna är kommuner och statliga myndigheter. De datamängder som kan tillgängliggöras är detaljplaner med Sveriges kommuner som producenter och sedan september 2021 även byggnadsinformation. Under perioden januari 2021 till den 31 januari 2022 anslöt sig 162 kommuner som producent till Nationella geodataplattformen via avtal. Av dessa har 22 kommuner laddat upp och sammanlagt tillgängliggjort 141 detaljplaner i plattformen. Därutöver har ca 190 konsumenter anslutit sig inom samma period (se även redogörelsen under rubriken Pågående arbete – Uppdrag om geodata inom samhällsbyggnadsprocessen nedan).

Lantmäteriet har bl.a. gjort vissa av myndighetens enklare kartprodukter och en positioneringstjänst tillgängliga som öppna data. Sedan 2017 har statliga myndigheter tillgång till viss grunddata avgiftsfritt för användning inom det offentliga uppdraget. Det gäller t.ex. information från fastighetsregistret och viss geografisk information. Lantmäteriet erbjuder vidare ett urval av geodata avgiftsfritt för ambulans- och räddningstjänstverksamhet.

Riksdagens tillkännagivande

Riksdagen beslutade våren 2021, i enlighet med utskottets förslag, om ett tillkännagivande om att regeringen bör prioritera att möjliggöra att ytterligare geodata, bl.a. från Lantmäteriet, blir tillgängliga i största möjliga mån för både myndigheter och allmänheten. Enligt tillkännagivandet bör regeringen också så snart som möjligt återkomma med förslag på lämpliga finansieringslösningar och skynda på arbetet med standardisering av geodata (bet. 2020/21:CU11, rskr. 2020/21:224).

Budgetpropositionen för 2022

I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg. omr. 18, s. 15) anförde regeringen bl.a. följande:

Lantmäteriet tillhandahåller information om Sveriges geografi och fastigheter, s.k. geodata, till allmänheten, den offentliga sektorn och näringslivet. Geodata utgör ofta basen i appar, e-tjänster och handläggningsstöd, vilket innebär att de flesta använder geodata dagligen, både privat och i yrkeslivet. Mellan 2015 och 2020 ökade mängden data som Lantmäteriet levererade till samhället via geodataprodukterna och geodatatjänsterna med 425 procent. Mellan 2019 och 2020 ökade användningen med 58 procent, vilket ger en indikation på samhällets ökande efterfrågan på geodata och Lantmäteriets förmåga att leverera denna.

Pågående arbete

Uppdrag om geodata inom samhällsbyggnadsprocessen

Regeringen gav i februari 2016 Lantmäteriet i uppdrag att utreda förutsättningarna för en samordnad digital samhällsbyggnadsprocess. I januari 2018 slutredovisade myndigheten uppdraget till regeringen i rapporten *Digitalt först – För en smartare samhällsbyggnadsprocess* (Lantmäterirapport 2018:1). I rapporten bedömde Lantmäteriet att det finns behov av en nationell samordning av tillgång till grundläggande information i samhällsbyggnadsprocessen. Lantmäteriet föreslog bl.a. en nationell plattform för tillgång till relevanta geodata som ska tjäna samhällsbyggnadsprocessen och ingå i en övergripande infrastruktur för den offentliga sektorns gemensamma informationsförsörjning.

I april 2018 gav regeringen Lantmäteriet i uppdrag att redovisa lösningar, kostnader och en genomförandeplan för hur infrastrukturen för geodata bör utvecklas för att möjliggöra ett nationellt tillgängliggörande av all geodata inom samhällsbyggnadsprocessen. Uppdraget slutredovisades i april 2019 genom rapporten *Nationellt tillgängliggörande av geodata i samhällsbyggnadsprocessen* (dnr 519–2018/2889). I slutrapporten föreslår Lantmäteriet en konceptuell arkitektur för ett nationellt tillgängliggörande av alla geodata i samhällsbyggnadsprocessen. Lantmäteriet bedömer att det rör sig om ca 150 informationsmängder, utifrån dagens kända behov. Standardiseringen och det nationella tillgängliggörandet av dessa föreslås ske i etapper utifrån rättsliga och ekonomiska förutsättningar. Lantmäteriet anger i rapporten att gällande rätt i dag reglerar ett nationellt tillgängliggörande för ca 10 procent av nämnda geodata. Lantmäteriet föreslår därför att gällande rätt utvecklas så att det motsvarar behovet av nationell informationsförsörjning inom samhällsbyggnadsprocessen. Förslaget till utveckling beskrivs utifrån tre rättsliga aspekter: arkitektur, styrning och informationshantering.

Regeringen gav i januari 2020 Lantmäteriet i uppdrag att etablera en digital infrastruktur för tillgängliggörande av standardiserade dataset i samhällsbyggnadsprocessen. En delredovisning av uppdraget gjordes i januari 2021. Uppdraget slutredovisades den 31 januari 2022. I slutrapporten anför Lantmäteriet att man genomfört det som krävs för att etablera en digital infrastruktur (benämnd *Nationella geodataplattformen*) så att minst två, enligt fastslagna nationella specifikationer, standardiserade datamängder kan tillgängliggöras och konsumeras (när det gäller *Nationella geodataplattformen* se även redogörelsen under rubriken *Bakgrund* ovan). Lantmäteriet anför vidare att för att uppnå den förväntade effekten av en smartare samhällsbyggnadsprocess behöver dels detaljplaner och byggnader i den *Nationella geodataplattformen* bli rikstäckande, dels behöver antalet nya, standardiserade och etablerade datamängder i geodataplattformen bli fler per år än hittills. Lantmäteriet anger tre grundläggande förutsättningar som myndigheten anser att regeringen behöver säkerställa för den fortsatta

utvecklingen för en digital samhällsbyggnadsprocess. Dessa är sammanfattningsvis följande:

- Långsiktigt säkrad finansiering för att digitalisera samhällsbyggnadsprocessen.
- En ändamålsenlig lagstiftning som stödjer en säker och hållbar digital process.
- Förstärka arbetet med informationssäkerhetsområdet hos berörda myndigheter.

Lantmäteriet hemställer även att regeringen ska ge myndigheten två uppdrag för att säkerställa fortsatt hög framdrift och förankring i arbetet med att utveckla Nationella geodataplattformen, samt för ett långsiktigt, samlat och effektivt genomförande av en smartare samhällsbyggnadsprocess, där informationsförsörjning och myndighetsprocesser konsolideras.

Lantmäteriet föreslår även att rollen som grunddatadomänansvarig etableras med lämplig styrform, detta för att tydliggöra Lantmäteriets ansvar och mandat som följer av den nuvarande rollen som nationell samordnare av geodata.

Slutrapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Uppdrag om säker och effektiv tillgång till grunddata

Regeringen gav i maj 2018 Bolagsverket, Lantmäteriet och Skatteverket i uppdrag att lämna förslag i syfte att skapa en säker och effektiv tillgång till grunddata genom att bl.a. tydliggöra ansvaret för och öka standardiseringen av sådana data. Myndigheten för digital förvaltning (Digg) hade ett samordnat ansvar för uppdraget. Uppdraget slutredovisades i april 2019 i rapporten Uppdrag om säker och effektiv tillgång till grunddata. Med grunddata avses enligt rapporten uppgifter inom den offentliga förvaltningen som flera aktörer har behov av och som är viktiga i samhället. Myndigheterna har i rapporten enats om tre egenskaper för standardiserade grunddata:

- Grunddata identifierar eller beskriver kärnobjekten i samhällsprocesser, t.ex. person-, företag- och fastighetsinformation och geografisk information (även kallat geodata).
- Grunddata används i samhällsprocesser av flera aktörer.
- Grunddata har ett tydligt beskrivet skyddsvärde.

För att tydliggöra ansvaret för och öka standardiseringen av grunddata föreslår myndigheterna att ett nationellt ramverk för grunddata etableras. Dessutom föreslås att grunddatadomäner etableras för, i ett första steg, företag, person och fastighetsinformation och geografisk information.

I december 2019 gav regeringen Bolagsverket, Lantmäteriet, Myndigheten för digital förvaltning, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Skatteverket i uppdrag att tillsammans etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen. Myndigheten för digital

förvaltning ledde arbetet. En delredovisning av uppdraget med en övergripande långsiktig plan för arbetet 2021–2023 överlämnades i februari 2020. Ytterligare en delredovisning av uppdraget gjordes i en rapport i januari 2021. I rapporten föreslår myndigheterna bl.a. att regeringen tillsätter en statlig utredning för att ytterligare utreda de frågor som rör producenter av grunddata, såväl statliga som kommunala, och deras åtaganden som rör informationsförsörjning, inbegripet en föreskriftsrätt för de grund-datadomänansvariga myndigheterna och som träffar producenter av grunddata. Uppdraget slutredovisades tillsammans med uppdraget att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte (se nedan) i en gemensam rapport i december 2021. I slutrapporten föreslås sammanfattningsvis att:

- Den befintliga långsiktiga planen för infrastrukturen även utgör strategisk plan för samhällsinvesteringar kopplade till infrastrukturen.
- Infrastrukturansvarig myndighet (Digg) får i uppdrag att ansvara för framtagande av investeringsplan för samhällsinvesteringar för infrastrukturen i enlighet med framtagen samordningsmodell för infrastrukturen, som en del av sitt budgetunderlag. Digg ansvarar därmed för att prioritera turordningen i investeringsplanen utifrån beroenden och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och därmed också att lämna rekommendation till regering och riksdag.
- Infrastrukturansvarig myndighet får en strategisk roll i att bedöma vilka projekt och genomföranden som bör klassificeras som samhällsinvesteringar.
- För de utökade uppgifterna bör infrastrukturansvarig myndighet tillföras anslagsmedel.

Delrapporterna och slutrapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Uppdrag om ett säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga sektorn

Regeringen gav i maj 2018 bl.a. Lantmäteriet, Bolagsverket och Skatteverket i uppdrag att tillsammans lämna förslag i syfte att skapa ökad säkerhet och effektivitet i samband med elektroniska informationsutbyten inom och med den offentliga sektorn, bl.a. genom en ökad standardisering. Myndigheten för digital förvaltning var samordnande myndighet för uppdraget som slutredovisades i augusti 2019. I rapporten lämnar myndigheterna förslag på ett antal åtgärder bl.a. vad gäller behov av tydliga styrformer och utveckling av ett antal byggblock. Med byggblock avses i rapporten en grundläggande infrastrukturkomponent som kan användas i mer komplexa digitala tjänster inom den offentliga förvaltningen. Ett byggblock kan bestå av tekniska förmågor men även standardiserade modeller och mönster som ska kunna användas vid olika typer av informationsutbyte. I december 2019 gav

regeringen bl.a. de ovannämnda myndigheterna i uppdrag att tillsammans etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte. En delredovisning med en första övergripande version av en långsiktig plan för arbetet med etableringen av infrastrukturen presenterades i februari 2020. Ytterligare en delredovisning av uppdraget gjordes i en rapport i januari 2021. I rapporten anför myndigheterna bl.a. att utveckling, förvaltning, styrning och användning av infrastrukturen behöver finansieras, vilket främst föreslås ske genom anslag. Anslagsfinansiering bedöms skapa bättre förutsättningar för att hantera förvaltningsgemensamma byggblock på ett långsiktigt och stabilt sätt. Det i sin tur ökar även möjligheterna och incitamenten för att infrastrukturen och grunddata ska användas på ett sådant sätt som är avsett.

Uppdraget slutredovisades tillsammans med uppdraget att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen i en gemensam rapport i december 2021. När det gäller förslagen i slutrapporten, se avsnittet ovan.

Delrapporterna och slutrapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Uppdrag att fortsätta etableringen av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte

Regeringen gav den 13 januari 2022 Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, Myndigheten för digital förvaltning, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Riksarkivet, Statistiska centralbyrån, Skatteverket samt Trafikverket i uppdrag att tillsammans fortsätta etableringen av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte. Myndigheten för digital förvaltning (Digg) ska vara samordnande myndighet för uppdraget.

Inom ramen för uppdraget ska Digg bl.a. förvalta och, tillsammans med de myndigheterna som ansvarar för grunddatadomäner, vidareutveckla det nationella ramverket för grunddata. Myndigheterna ska även fortsätta etableringen av grunddatadomäner för områdena företag, person och fastighetsinformation samt geografisk information i enlighet med de förslag som lämnats i rapporten från regeringsuppdraget om säker och effektiv tillgång till grunddata.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 16 januari 2023.

EU-direktiv om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (öppna data-direktivet)

Europaparlamentet och rådet antog i juni 2019 direktiv (EU) 2019/1024 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Direktivet är en omarbetning av PSI-direktivet från 2003. PSI-direktivet reviderades även 2013. 2003 års direktiv har genomförts i svensk rätt genom lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga

förvaltningen (PSI-lagen). Målsättningen med det nya direktivet är bl.a. att stärka EU:s dataekonomi genom att öka mängden data från den offentliga sektorn som är tillgängliga för vidareutnyttjande. Direktivet omfattar också öppna data. Bland annat innehåller direktivet regler om att särskilda värdefulla datamängder, dvs. handlingar vars vidareutnyttjande är förknippat med stora samhällsekonomiska vinster som huvudregel ska tillgängliggöras avgiftsfritt och vara maskinläsbara, åtkomliga via gränssnitt för tillämpningsprogram och förenliga med villkor för öppna licenser. I bilaga 1 till direktivet finns en förteckning över kategorier av värdefulla datamängder, däribland geodata. Vilka särskilda värdefulla datamängder som ska tillgängliggöras avgiftsfritt kommer att fastställas senare inom ramen för en genomförandeakt som beslutas av kommissionen.

Öppna data-utredningen

Regeringen gav i maj 2019 en särskild utredare i uppdrag att lämna de förslag som ett genomförande av PSI-direktivet ger anledning till. Utredaren skulle bl.a. genomföra en översyn och utvärdering av lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen, analysera hur en tydligare reglering kring avgiftsuttag kan utformas och lämna förslag till nödvändiga författningsändringar. Utredningen, som antog namnet Öppna data-utredningen, överlämnade i september 2020 huvudbetänkande Innovation genom information (SOU 2020:55).

Utredningen föreslår att det införs en ny lag – lagen om öppna data och vidareutnyttjande av information från myndigheter och offentliga företag. Lagen ska genomföra öppna data-direktivet i svensk rätt och har som syfte att öka tillgängliggörande och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn, särskilt i form av öppna data, och på så vis stödja utvecklingen av informationsmarknaden och stimulera innovation. För att information ska kunna vidareutnyttjas i så hög utsträckning som möjligt är den föreslagna öppna data-lagens utgångspunkt att villkor, däribland avgifter, ska användas restriktivt. Eventuella villkor ska följa grundläggande krav på objektivitet, proportionalitet och icke-diskriminering. De ska vidare motiveras av ett allmänt intresse och får inte begränsa konkurrensen.

Utredningen föreslår vidare bl.a. att det införs en handlingsdirigerande bestämmelse som uppmantrar myndigheter och offentliga företag att bedriva ett kontinuerligt arbete med att göra information tillgänglig på eget initiativ.

Den del av uppdraget som avser utformningen av en tydligare reglering av avgiftsuttag för allmänna handlingar i elektronisk form redovisades i december 2020 i slutbetänkandet Avgifter för information i elektronisk form (SOU 2020:82).

Betänkandena bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har i propositionsförteckningen från januari 2022 aviserat en proposition om en ny lag om öppna data och vidareutnyttjande av information till senast den 22 februari 2022.

Lantmäteriets slutrapport Tillgängliggörande av särskilt värdefulla datamängder

Regeringen gav i maj 2019 Lantmäteriet i uppdrag att i samverkan med bl.a. vissa myndigheter och organisationer i ett första steg identifiera vilka datamängder som kan komma i fråga att tillgängliggöra som värdefulla datamängder enligt PSI-direktivet och vilka aktörer som kan komma att omfattas av kravet att tillgängliggöra sådana datamängder. I uppdraget ingick också att analysera och redovisa de budgetära konsekvenserna av att tillgängliggöra dessa datamängder avgiftsfritt och att lämna förslag till olika finansieringslösningar för att möjliggöra avgiftsfritt tillgängliggörande av värdefulla datamängder. Lantmäteriet skulle vidare analysera och redovisa de samhällsekonomiska nyttor, på kort och lång sikt, som tillgängliggörandet av värdefulla datamängder kan ge.

En delrapport överlämnades i maj 2020. Uppdraget slutredovisades i juni 2020 i rapporten Tillgängliggörande av särskilt värdefulla datamängder.

I slutrapporten anges bl.a. följande:

Förslaget omfattar de allra flesta datamängder som redan idag tillgängliggörs av berörda myndigheter. På den mest detaljerade nivån består förslaget av cirka 300 datamängder fördelade på ett 20-tal tillhandahållande statliga myndigheter och andra offentliga organisationer. Vad gäller kommunernas data så föreslås de datamängder som idag tillhandahålls rikstäckande genom en statlig myndighet.

Den samhällsekonomiska analysen av att tillgängliggöra de föreslagna datamängderna visar på stor samhällsnytta med att realisera förslaget som öppna data. I analysen estimeras det samhällsekonomiska värdet för att tillgängliggöra föreslagna datamängder uppgå till 10 – 21 miljarder kronor årligen.

Den budgetära konsekvensen för att tillhandahålla föreslagna datamängder enligt kraven på värdefulla data är 553 miljoner kronor årligen, där den största delen utgörs av förlorade användaravgifter. Av de förlorade användarintäkterna avser 85 miljoner kronor sådana årliga avgifter som offentliga aktörer debiterar varandra.

För de aktörer som har avgiftsfinansiering är det kritiskt att de förlorade intäkterna ersätts med en ny finansieringslösning. Om detta inte sker kommer det att innebära att aktörerna inte längre kan fullfölja sitt informationsförsörjningsuppdrag.

Utifrån de förslag på finansieringslösningar som presenteras i rapporten förordas en omfördelning för de avgiftsintäkter som idag debiteras mellan offentliga organisationer kombinerat med att resterande finansieringsbehov för de statliga myndigheterna täcks av tillskott av anslag via reformutrymmet. För kommunerna förordas preliminärt att resterande finansieringsbehov täcks av statliga medel men det behövs en ytterligare analys för att se möjligheter och konsekvenser med alternativet.

Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Interpellationssvar

Statsrådet Johan Danielsson anförde i en interpellationsdebatt om vilka åtgärder statsrådet och regeringen avser att vidta med anledning av riksdagens

tillkännagivande om tillgången till geodata den 21 januari 2022 (ip. 2021/22:253) bl.a. följande:

Jag delar uppfattningen att tillgången på geodata är angelägen för utvecklingen av flera sektorer och processer i vårt samhälle. Data är en viktig förutsättning för innovation, hållbar tillväxt och minskad resursåtgång. Flera undersökningar visar att den samhällsekonomiska nyttan av att tillgängliggöra data, främst geodata, är hög.

EU har konstaterat att det inom vissa områden i vårt samhälle finns särskilt värdefull digital information som anses vara förknippad med stora socioekonomiska fördelar och som har ett särskilt stort värde för ekonomin och samhället om den tillgängliggörs avgiftsfritt. Ett av dessa områden är geodata.

Med anledning av det stora värdet tog EU initiativ till en omarbetning av det så kallade PSI-direktivet. Detta direktiv beslutades i juni 2019. Som min företrädare tidigare redogjort för i en interpellationsdebatt med [...] avser Europeiska kommissionen att fatta beslut om en så kallad genomförandeakt där det kommer att fastställas vilka datamängder som ska tillgängliggöras avgiftsfritt.

I och med att geodata är definierade i direktivet som en särskilt värdefull datamängd kommer genomförandeakten att utgöra en grundplatta för att ta steg mot öppna geodata. Europeiska kommissionen har ännu inte beslutat om denna genomförandeakt, och detta är bekymmersamt. Vi har, för att undvika dubbelarbete, velat invänta ett beslut från Europeiska kommissionen.

Regeringen arbetar dock med att öka tillgängligheten av öppna data i samhället, som en förutsättning för digital innovation och utveckling. Bland annat bereds en proposition inom Regeringskansliet om en ny lag som genomför EU-direktivet om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn samt, ur ett rättsligt perspektiv, främjar och stöder den offentliga förvaltningens arbete med att tillgängliggöra öppna data.

Lantmäteriet har på regeringens uppdrag tillsammans med myndigheter och aktörer i Geodatarådet tagit fram en nationell geodatastrategi för åren 2021-2025. [...].

I den nationella strategin är ett av målen att geodata ska vara öppna. Regeringen har ingen annan uppfattning. Öppna data har definierats av den så kallade Öppna data-utredningen som digital information i öppet format som kan vidareutnyttjas och delas fritt för valfritt ändamål.

Det pågår också ett stort arbete med vad vi kallar förvaltningsgemensam digital infrastruktur. Regeringen avsatte närmare 210 miljoner kronor i budgetpropositionen för 2022 för att under de kommande tre åren utveckla infrastrukturen och därefter 45 miljoner kronor löpande för fortsatt utveckling, förvaltning och drift av infrastrukturen.

Vi gav dessutom Myndigheten för digital förvaltning i uppdrag förra veckan att tillsammans med ett flertal andra myndigheter, däribland Lantmäteriet, att fortsätta arbetet med att etablera och utveckla infrastruktur och det nationella ramverket för grunddata.

Detta är viktigt då förvaltningsgemensam digital infrastruktur utgör en grundstomme också vad gäller standardisering av och försörjning av geodata till samhället. Det är av stor vikt att man som användare vet vad man får och kan förvänta sig av de geodata som produceras av Lantmäteriet liksom att de har hög kvalitet.

Jag delar [...] och riksdagens ambition och hoppas att kommissionen presenterar genomförandeakten i närtid.

Jag vill också säga några ord om digitalisering av samhällsbyggnadsprocesser, som [...] också nämner i sin interpellation. Utöver att regeringen tar viktiga steg mot att åstadkomma en förvaltningsgemensam digital infrastruktur driver vi samtidigt på digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen. Det är extremt viktigt inte minst för bostadsbyggandet.

I Lantmäteriets och Boverkets arbete har det konstaterats att data av hög kvalitet är en förutsättning för en effektivare samhällsbyggnadsprocess. Det är i sig en viktig förutsättning för bland annat fler bostäder. Här har tidigare digitaliseringsuppdrag uppnått flera viktiga delresultat. Men även här återstår mycket arbete för att uppnå en helt digital samhällsbyggnadsprocess.

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att fortsätta sitt arbete med att främja en enhetlig tillämpning av plan- och bygglagen i en digital miljö. Uppdraget redovisades innan jul i december 2021. Rapporterna bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Den nationella geodataplattformen som nämns i interpellationen är en del av Lantmäteriets uppdrag att bygga upp en digital infrastruktur för data i hela samhällsbyggnadsprocessen. Det ska göra det lättare för bland annat kommuner och byggaktörer att få tillgång till standardiserade och kvalitetssäkrade data, till exempel detaljplanedata. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 januari 2022.

Precis som [...] har påpekat pekar många undersökningar och utredningar på att det finns stora möjligheter till innovation om man kan göra offentliga data, framför allt geodata, tillgängliga avgiftsfritt. Det finns också stora möjligheter att effektivisera samhället och våra myndigheter. Digital information som är känd och av god kvalitet och en effektiv informationsförsörjning möjliggör för våra myndigheter att fatta kloka och välavvägda beslut inom bland annat samhällsbyggandet.

Min och regeringens ambition är givetvis att Sverige ska vara ledande vad avser digitalisering och tillgängliggörande av geodata. Jag har ingen annan uppfattning än riksdagen och [...], detta är en viktig fråga. Vi har samma målsättning. Många processer är igång både hos våra svenska myndigheter och, som vi har varit inne på flera gånger, på EU-nivå.

Utskottets ställningstagande

Tillgången till geodata är mycket viktig för flera sektorer och processer i samhället. Geodata av hög kvalitet är en förutsättning för en effektivare samhällsbyggnadsprocess. Det är därför angeläget att förbättra tillgången till avgiftsfria geodata.

Riksdagen beslutade våren 2021 om ett tillkännagivande om att regeringen bör prioritera att möjliggöra att ytterligare geodata, bl.a. från Lantmäteriet, blir tillgängliga i största möjliga mån för både myndigheter och allmänheten. Enligt tillkännagivandet bör regeringen också så snart som möjligt återkomma med förslag på lämpliga finansieringslösningar och skynda på arbetet med standardisering av geodata. Som redovisats ovan pågår ett arbete med denna inriktning. Bland annat har regeringen i januari 2022 gett Myndigheten för

digital förvaltning i uppdrag att tillsammans med ett flertal andra myndigheter, däribland Lantmäteriet, fortsätta etableringen av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte.

Det s.k. Öppna data-direktivet reglerar bl.a. särskilda värdefulla datamängder som ska tillgängliggöras avgiftsfritt som huvudregel. Vilka särskilda värdefulla datamängder som ska tillgängliggöras avgiftsfritt kommer att fastställas inom ramen för en genomförandeakt som beslutas av kommissionen. Som framgår av det redovisade interpellationssvaret kommer denna genomförandeakt att utgöra en grundplatta för att ta steg mot öppna geodata. Redan nu arbetar dock regeringen aktivt med att öka tillgängligheten av öppna data i samhället, som en förutsättning för digital innovation och utveckling och en proposition är aviserad till våren 2022.

Vidare slutredovisade Lantmäteriet i januari 2022 ett regeringsuppdrag att etablera en digital infrastruktur för tillgängliggörande av standardiserade dataset i samhällsbyggnadsprocessen. I slutrapporten anför Lantmäteriet bl.a. att man genomfört det som krävs för att etablera en digital infrastruktur (benämnd Nationella geodataplattformen) så att minst två, enligt fastslagna nationella specifikationer, standardiserade datamängder kan tillgängliggöras och konsumeras. I slutrapporten lämnar Lantmäteriet även bl.a. rekommendationer för den fortsatta utvecklingen av en digital samhällsbyggnadsprocess.

Enligt utskottets mening finns det inte behov av att nu rikta ytterligare ett tillkännagivande till regeringen om tillgången till geodata. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Årlig avgift enligt fastighetsmäklarlagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om den årliga avgift som ska betalas enligt fastighetsmäklarlagen.

Motionen

I motion 2021/22:2409 föreslår Lars Hjalmered m.fl. (M) ett tillkännagivande om att ett enmansbolag som ägs av en fastighetsmäklare med sig själv som enda anställd endast ska betala en årlig avgift enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516).

Den nya fastighetsmäklarlagen

Den 1 juli 2021 trädde en ny fastighetsmäklarlag i kraft (prop. 2020/21:119, bet. 2020/21:CU20, rskr. 2020/21:319). Den nya lagen gäller både för fastighetsmäklare och för fastighetsmäklarföretag. Lagen innebär bl.a. att även fastighetsmäklarföretag ska registreras och stå under tillsyn. Enligt 1 kap. 2 § 1

fastighetsmäklarlagen avses med fastighetsmäklare en fysisk person som bedriver yrkesmässig förmedling av bl.a. fastigheter och bostadsrätter. Uttrycket fysisk person omfattar även den som bedriver verksamhet i en enskild firma (prop. 2020/21:119 s. 97). Med fastighetsmäklar företag avses enligt definitionen i 1 kap. 2 § 2 fastighetsmäklarlagen en juridisk person i vilken en eller flera fastighetsmäklare bedriver sådan verksamhet som anges i första punkten. Det innebär att t.ex. aktiebolag, handelsbolag, kommanditbolag och ekonomiska föreningar omfattas av definitionen. Som framgår ovan omfattar definitionen däremot inte en enskild firma (prop. s. 98). Fastighetsmäklare och fastighetsmäklar företag ska som huvudregel, enligt 2 kap. 1 § fastighetsmäklarlagen, vara registrerade hos Fastighetsmäklarinspektionen. En fysisk person som bedriver fastighetsförmedling är registreringskyldig, även om han eller hon bedriver sin verksamhet i ett registrerat fastighetsmäklar företag (prop. s. 40). Den som är registrerad ska enligt 2 kap. 10 § fastighetsmäklarlagen betala en årlig avgift. Den årliga avgiften finansierar den tillsyn som Fastighetsmäklarinspektionen bedriver enligt lagen (prop. s. 111).

Den årliga avgiften som registrerade fastighetsmäklare och registrerade fastighetsmäklar företag ska betala uppgår enligt 17 § fastighetsmäklar förordningen (2021:518) till 3 250 kronor.

Fastighetsmäklarinspektionen anger på sin webbplats att alla mäklar företag där en eller flera mäklare bedriver förmedlingsverksamhet ska vara registrerade. Det gäller dock inte om företaget drivs som enskild näringsverksamhet (enskild firma).

Utskottets ställningstagande

Den nya fastighetsmäklarlagen som trädde i kraft den 1 juli 2021 gäller både för fastighetsmäklare och för fastighetsmäklar företag. Enligt lagen ska fastighetsmäklare och fastighetsmäklar företag som huvudregel vara registrerade hos Fastighetsmäklarinspektionen. Med fastighetsmäklar företag avses enligt fastighetsmäklarlagen en juridisk person i vilken en eller flera fastighetsmäklare bedriver sådan yrkesmässig förmedling som anges i lagen. Det innebär att t.ex. aktiebolag men inte en enskild firma omfattas av lagens definition av fastighetsmäklar företag. En fysisk person som bedriver fastighetsförmedling är registreringskyldig, även om han eller hon bedriver sin verksamhet i ett registrerat fastighetsmäklar företag. Den som är registrerad ska enligt fastighetsmäklarlagen betala en årlig avgift. Den årliga avgiften finansierar den tillsyn som Fastighetsmäklarinspektionen bedriver enligt lagen.

Utskottet, som våren 2021 ställde sig bakom utformningen av den nya fastighetsmäklarlagen, anser inte att det finns skäl till något tillkännagivande till regeringen med anledning av motionen. Den bör därför avslås.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i förenklad ordning.
Jämför det särskilda yttrandet (M, SD, C, V, KD, L).

I motioner från allmänna motionstiden 2021/22 har det väckts förslag som rör bl.a. arrende, tomträtt, rätt att anordna gång- och cykelvägar, laddningsmöjligheter inom samfälligheter, expropriationsersättning, förköpslag, jordförvärvslagstiftningen, förslag om ytterligare åtgärder som rör fastighetsmäklarbranschen m.m., översyn av Lantmäteriet, fideikommiss och friköp av historiska arrenden.

Motionsförslagen rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Under riksmötet 2018/19 gjordes detta i betänkande 2018/19:CU13, under riksmötet 2019/20 i betänkande 2019/20:CU13 och under riksmötet 2020/21 i betänkandena 2020/21:CU11 och 2020/21:CU20.

Riksdagen har i enlighet med utskottets förslag avslagit motionsyrkandena. Utskottet avstyrker motionsförslagen med hänvisning till detta.

Reservationer

1. Ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen, punkt 1 (C, KD)

av Larry Söder (KD) och Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3056 av Kjell Jansson (M) och
2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 36.

Ställningstagande

I 37–39 §§ anläggningslagen finns regler om att ersättning mellan fastighetsägare ska utgå när en fastighet inträder i eller utträder ur en samfällighet som förvaltar en gemensamhetsanläggning och vid ändring av andelstal i en sådan anläggning. När nybildade fastigheter ansluts till befintliga vägsamfälligheter är det vanligt att berörda fastighetsägare är överens om att ingen ersättning ska utgå för inträdet. Nuvarande regler innebär dock att lantmäterimyndigheten utreder och beslutar om anläggningens värde trots att det inte efterfrågas av parterna. Lagstiftningen uppfattas vidare av fastighetsägare som inkonsekvent då den i liknande situationer får olika rättsföljder beroende på vilken bestämmelse som tillämpas. Vid beslut enligt 43 § anläggningslagen tillämpas reglerna om ersättning men inte vid beslut enligt 24 a § samma lag. Vi anser därför att ersättningsreglerna behöver ändras och göras dispositiva. Det skulle leda till en enklare och snabbare hantering samt lägre förrättningskostnader.

Ett förslag från Riksförbundet Enskilda Vägar om att bl.a. göra ersättningsreglerna dispositiva bereds för närvarande inom Justitiedepartementet.

Vi anser att regeringen ska skynda på beredningsarbetet och återkomma till riksdagen med förslag till lagändringar som avhjälper de problem med ersättningsreglerna i 37–39 §§ anläggningslagen som vi pekat på. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Tillgång till geodata, punkt 4 (SD, C, KD)

av Larry Söder (KD), Mikael Eskilander (SD), Ola Johansson (C), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:2536 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 1,
2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 13 och 15 samt
2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 38 och 39 samt
bifaller delvis motion
2021/22:3997 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 41.

Ställningstagande

Tillgång till avgiftsfria geodata är en mycket viktig del i digitaliseringen och effektiviseringen av samhällsbyggnadsprocessen. Genom att tillgängliggöra öppna geodata åt bygg- och fastighetsföretag kan byggprocessen förenklas. Statliga geodata finansieras i dag genom anslag och avgifter. För att effektivisera och förenkla geodataverksamheten inför en full övergång till öppna geodata behöver finansieringsmodellen förändras. Ett första steg bör vara att den service som myndigheterna ger varandra blir helt kostnadsfri. Vidare bör tillgången till uppdaterade och kostnadsfria kartor förbättras. I avvaktan på att en ny finansieringslösning är på plats bör Lantmäteriets senast uppdaterade kartor göras tillgängliga avgiftsfritt. Det behövs även en standardisering för att få enhetliga geodata.

Riksdagen beslutade i februari 2021, på förslag av utskottet, om ett tillkännagivande om att regeringen bör prioritera att möjliggöra att ytterligare geodata, bl.a. från Lantmäteriet, blir tillgängliga i största möjliga mån för både myndigheter och allmänheten. Enligt tillkännagivandet bör regeringen också så snart som möjligt återkomma med förslag på lämpliga finansieringslösningar och skynda på arbetet med standardisering av geodata (bet. 2020/21:CU11, rskr. 2020/21:224).

Vi anser att det är angeläget att regeringen prioriterar arbetet med dessa frågor så att en lösning i enlighet med riksdagens tillkännagivande är på plats så snart som möjligt.

Det vi nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

Särskilt yttrande

Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (M, SD, C, V, KD, L)

Larry Söder (KD), Viktor Wärnick (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Mikael Eskilandersson (SD), Ola Johansson (C), Momodou Malcolm Jallow (V), Lars Püss (M), Roger Hedlund (SD), Angelica Lundberg (SD), David Josefsson (M) och Jakob Olofsgård (L) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för våra respektive partier i motsvarande frågor i betänkandena 2018/19:CU13, 2019/20:CU13, 2020/21:CU11 och 2020/21:CU20. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:177 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förkorta handläggningstiderna hos Lantmäteriet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:201 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättning för markinlösen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:258 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en lagstiftning om accepterat pris och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mäklarens bedömning av bostadens marknadsvärde ska medfölja i samband med försäljning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om säkerställd identitet på budgivare och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ut en avidentifierad budgivningslista till köpare och säljare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra ansvarig person för en objektsbeskrivning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en konsumentbyrå för bostadsköp och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av budgivningsprocessen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:564 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt äganderätt när staten tar mark för gemensamt ändamål och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:590 av Magdalena Schröder (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra 4 kap. expropriationslagen och därmed höja ersättningen till mark- och fastighetsägare vid expropriation från dagens 1,25 gånger marknadsvärdet till 2,0 gånger marknadsvärdet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:591 av Magdalena Schröder (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagfartskapningar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:711 av Martina Johansson (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning av hur ersättningen kan ses över för markägare vid större infrastrukturprojekt så att de kan ersättas både för nuvarande och framtida ekonomiska förluster och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:714 av Anders Åkesson m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättning för intrång på mark för ianspråktagande till ledningsutbyggnad, master, vägar, järnvägar och annan samhällsinfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:804 av Heléne Björklund (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över arrendelagstiftningen och möjligheterna att införa ett besittningsskydd i denna och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:809 av Patrik Engström m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga möjligheten att inrätta fler kommunala lantmäterimyndigheter för att korta handläggningstiderna och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:882 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förkorta handläggningstiderna hos Lantmäteriet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:928 av Helén Pettersson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa systemet med fideikommiss utan undantag och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1192 av Peter Helander (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om skogssamfälligheter i syfte att den ska fungera på samma sätt som det var tänkt när de bildades och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1480 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa processen för överförande av lagfart i enlighet med vad som anförs i motionen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1589 av Per Schöldberg m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa möjligheten för privata entreprenörer att utföra vissa lantmäteriuppgifter och om att främja och underlätta för inrättandet av fler kommunala lantmäterimyndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1598 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska förändra regelverket som styr inlösen av mark i samband med infrastrukturbyggen, så att jordägare kan kapitalisera marken innan den löses in, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1599 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att se över möjligheten att göra ett tillägg i fastighetslagens 3 kapitel, paragraf 5 och 6 med hänsyn till landsbygdens lokala behov och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1700 av Magnus Stuart (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av Lantmäteriets organisation samt handläggningstider och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1756 av Isak From (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn enligt det som beskrivs i motionen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1981 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över avgifterna som Lantmäteriet tar ut för sitt arbete och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera Lantmäteriet i syfte att sänka kostnaderna för Lantmäteriet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2078 av Fredrik Christensson och Annika Qarlsson (båda C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättningssystemet till markägare måste reformeras mellan markägare och exploatör och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2106 av Kristina Axén Olin och Lars Jilmstad (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tomträttsavgälder och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2307 av Nina Lundström (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagen (1963:583) om avveckling av fideikommiss i syfte att slopa förlängning av fideikommissurkundens bestämmelser och övriga bestämmelser i enlighet med motionen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2406 av Alexandra Anstrell (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt korta handläggningstider hos Lantmäteriet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2409 av Lars Hjalmered m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att enmansföretag som ägs av en fastighetsmäklare med sig själv som enda anställd endast ska erlägga en årlig avgift till Fastighetsmäklarinspektionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur generationsskiften inom lantbruket i högre grad ska kunna underlättas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2462 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att en utredning tillsätts för att säkerställa markägares rättigheter vid exploatering inför framdragning av högspänningsledningar och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs lättnader när det gäller att upphäva besittningsskyddet för vissa sidoarrenden och att det dessutom bör införas ett mindre starkt skydd för korta arrenden och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2536 av Roger Hedlund m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska prioritera att geodata blir tillgängliga, återkomma med förslag på hur det ska finansieras samt standardisering av geodata bör skyndas på och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återuppta frågan om att se över förändringar av takbelopp, prissättning för friköpspris och beräkningsmodell gällande tomträttsavgälder och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningar till förhöjd ersättning till markägare vid expropriation och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till årlig uppräkningsnivån för ersättning till markägare vid expropriation bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att expropriationslagen bör ses över i syfte att den privata äganderätten ska lyftas till rimlig proportion gällande ersättningsnivån, i relation till allmänna intressen, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att expropriering av privat mark inte ska kunna ske om mark redan ägd av det allmänna finns som kan uppfylla samma syfte och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om expropriering av privat mark och vilka förutsättningar som ska gälla och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2602 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en ny förköpslag och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2812 av Katarina Brännström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att lägga ut vissa av Lantmäteriets arbetsuppgifter på entreprenad och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3052 av Kjell Jansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa regler för kommunal avtalssamverkan inom fastighetsbildningsområdet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3056 av Kjell Jansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ersättningsreglerna i anläggningslagen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för andra aktörer att utföra delar av det som i dag är Lantmäteriets arbetsuppgifter och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det lättare för kommuner att inrätta kommunala lantmäterier och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunal samverkan om lantmåteriverksamhet bör tillåtas och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla byggprocesser genom att upplåta geodata åt bygg- och fastighetsföretag och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att nå målsättningen att tillgängliggöra nationella geodata och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten till en lägre avstyckningsavgift om den fastighet som bildas understiger ett visst värde och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3254 av John Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge mer avtalsfrihet i arrendelagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3262 av John Widegren och Åsa Coenraads (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över expropriationslagen och dess ersättningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över betydelsen av angelägna allmänna intressen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3318 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra expropriationslagen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3415 av Emma Hult (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av förtydligande i lagstiftning om växtlighet på fastigheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till ökad avtalsfrihet i arrendelagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera laddmöjligheter för fordon i samfälligheter utan omprövning av gemensamhetsanläggningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C):

108. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att revidera ersättningsnivåerna vid markintrång genom mer flexibla avtalsformer som täcker markägarens reella förluster och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3708 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler kommunala lantmäterimyndigheter bör få inrättas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunala lantmäteriförrättningar ska kunna handlägga ärenden också i andra kommuner och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att titta på hur Lantmäteriet kan konkurrensutställas av privata aktörer och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppdrag att studera hur systemet med tomträtt på sikt kan avvecklas och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppdrag att studera hur problemen förenade med det nuvarande systemet med tomträtt kan motverkas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3749 av Heléne Björklund m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en friköpsrätt för historiska arrenden och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast utreda hur regelverket kan ändras så att bondens ersättning vid expropriering för exploatering minst motsvarar värdet av de naturmaterial som marken innehåller och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordförvärvslagen inte bör ändras och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3922 av Kristina Yngwe (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en privatisering av delar av Lantmäteriets verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3997 av Jakob Olofsgård m.fl. (L):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tryggare bostadsköp och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om dolda bud och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gång- och cykelvägar och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om öppna geodata och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera systemet för tomträtter och tillkännager detta för regeringen.

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att konkurrensutsätta Lantmäteriet och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera ersättningsreglerna i anläggningslagen och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera plan- och byggprocessen genom en digital planprocess och att i ett första steg införa öppna geodata för offentlig sektor i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över finansieringsmodellen för geodata och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett bättre informationsgivande angående utförda radonmätningar och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
6. Motioner som bereds förenklat		
2021/22:177	Saila Quicklund (M)	
2021/22:201	Mikael Larsson (C)	
2021/22:258	Markus Wiechel och Alexander Christiansson1–7 (båda SD)	
2021/22:564	Edward Riedl (M)	
2021/22:590	Magdalena Schröder (M)	
2021/22:591	Magdalena Schröder (M)	
2021/22:711	Martina Johansson (C)	2
2021/22:714	Anders Åkesson m.fl. (C)	
2021/22:804	Heléne Björklund (S)	
2021/22:809	Patrik Engström m.fl. (S)	
2021/22:882	Saila Quicklund (M)	
2021/22:928	Helén Pettersson (S)	
2021/22:1480	Boriana Åberg (M)	
2021/22:1589	Per Schöldberg m.fl. (C)	
2021/22:1598	Helena Lindahl och Peter Helander (båda C)	
2021/22:1599	Helena Lindahl och Peter Helander (båda C)	
2021/22:1700	Magnus Stuart (M)	
2021/22:1981	Sten Bergheden (M)	1 och 2
2021/22:2078	Fredrik Christensson och Annika Carlsson4 (båda C)	
2021/22:2106	Kristina Axén Olin och Lars Jilmstad (båda M)	
2021/22:2307	Nina Lundström (L)	
2021/22:2406	Alexandra Anstrell (M)	
2021/22:2454	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	50
2021/22:2462	Mats Nordberg m.fl. (SD)	3 och 40
2021/22:2536	Roger Hedlund m.fl. (SD)	2–7
2021/22:2602	Nooshi Dadgostar m.fl. (V)	7
2021/22:2812	Katarina Brännström (M)	
2021/22:3052	Kjell Jansson (M)	
2021/22:3225	Ola Johansson m.fl. (C)	7–9 och 36

2021/22:3254	John Widegren (M)	
2021/22:3262	John Widegren och Åsa Coenraads (båda M)	1 och 2
2021/22:3318	Jan Ericson (M)	
2021/22:3415	Emma Hult (MP)	
2021/22:3437	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	18
2021/22:3663	Anders Åkesson m.fl. (C)	37
2021/22:3684	Rickard Nordin m.fl. (C)	108
2021/22:3708	Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M)	10–12, 66 och 67
2021/22:3749	Heléne Björklund m.fl. (S)	
2021/22:3880	Magnus Oscarsson m.fl. (KD)	43 och 44
2021/22:3922	Kristina Yngwe (C)	
2021/22:3997	Jakob Olofsgård m.fl. (L)	17, 19 och 40
2021/22:4222	Larry Söder m.fl. (KD)	22, 35 och 46